

Պ Ր Ո Մ Ե Թ Ե Ի Ս Ա Ր Ձ Ա Կ Ո Ւ Ա Ծ

Թ Ա Տ Ե Ր Ա Ք Ե Ր Թ Ո Ւ Ա Ծ Չ Ո Ր Ս Ա Ր Ա Ր Ո Վ ⁽¹⁾

Ա Ր Ա Ր Ա.

(Շար.)

Պ Ա Ր Ճ Ի Ի Ա Ղ Ն Ե Ր Ո Ի

Երկրի ծայրերէն, երկրի ծայրերէն,
Ուր զիշերն իր դաժբանն ունի, եւ առաւօտն՝ իր
ծընունդն,

Եկէ՛ք, եկէ՛ք, եկէ՛ք.

Դուք որ բլուրներ կը ցնցէք ձեր ցնծութեան ճիւղ-
ջերով,

Երբ քաղաքներ՝ ունալով աւերման ձէջ կ'ընկղուզին,
Եւ դո՛ւք որ ձեր թեւազո՛ւրկ քայլով ծովը կը
կոխէք,

Եւ արկածեալ նաւերու, նաեւ սովին հեաքերուն
կը հետեւիք, ու նըստած բեկորի ձը վրայ ածուլ՝
կը շաղփաղփէք բերկրանքով,

Եկէ՛ք, եկէ՛ք, եկէ՛ք.

Թողէ՛ք այդ ցած անկողինը պաղ, կարծիր,
Որ փըռուած է ձեռեալ ազգի ձը ներքեւ,
Թողէ՛ք այնտեղ առեղութիւնն, ինչպէս ծոխրին
տակ կըրակը կը թաղեն,

Ապագային բռնկցընելու զիտուծով.

Աւելի վառ, արիւնային բոցերով

(1) Աճձիմֆ.— Պրոմէթէոս. Դեմոգորգոն. Ա-
րամազդ. Երկիր. Ովկիանոս. Ապոլոն. Հերմէս:
Ասիա, Պանքեա, Իօնէ, Ովկեանաղուստրէ: Հե-
րակլէս. Արամազդի Ուրուականը. Երկրի Ոգին.
Լուսինի Ոգին. Ժամերու Ոգին: Ոգիներ, Արձա-
գանգներ, Պայք, Նիւաղներ:

Պիտի ժայթքի երբ զայն խառնէք, ձեր դարձին:
Թողէ՛ք նաեւ ինքնատեցումն՝ հաստատուած
Երիտասարդ ոգիներուն ձէջ՝ որ հճայուած ըզգա-
յութեամբ,

Թշուառութեան առաղձն են դեռ չարձարծուած:
Թողէ՛ք նաեւ կիսով չերգուած դաղանիքները Դը-
ծոխրին,

Երազատեա ձեռնածովին, որ վախէն՝

Ա՛լ աւելի անողորձ է, քան դուք երբեք կրնաք
ըլլալ առեղով:

Եկէ՛ք, եկէ՛ք, եկէ՛ք.

Շողի պէս կը ծաւալինք զծոխրի դուռնէն ըն-
դարձակ,

Մթնոլորտին հըզօր շունչը կը ծանրացնենք, բայց
ի դո՛ւր

Մենք կը աւընինք, ձինչեւ որ դուք ժամանէք:

ԻՅՆԷ.— Նոր թեւերու որոտումը կը լըսեմ ես, ո՛վ
քոյր իմ:

ՊԼՆԹԷԱ.— Այս լեռները հաստատուն, կը թրթը-
ռան այդ ձայնով,

Ինչպէս օդը սարսըռուն: Փետուրներուս պարփակած
Միջոցն՝ անոնց ըստուերով՝ զիշերէն ալ սեւ կ'ըլլայ:

Ա. Ճ Ի Ի Ա Ղ.

Ձեր կռն էր կա՛ռք ձը թեւաւոր,

Լըծուած՝ արագ թաթառներու հեռագնաց,

Որ ձեզ կորդեց ու բերաւ պատերազմի անդունդնե-
րէն կարծրավառ:

Բ. Ճ Ի Ի Ա Ղ.

Եւ ընդարձակ քաղաքներէն սովածահ:

Գ. Ճ Ի Ի Ա Ղ

Կիսով լըսուած հեծբերէ, չըծաշակուած արիւնէ:

Դ. Ճ Ի Ի Ա Ղ

Արքայական խտտաշունչ ժողովներէ սառուցիկ,
Ուր արիւնը՝ ոսկիով կը վաճառուի, կը զընուի:

Ե. Ճ Ի Ի Ա Ղ

Ճերծակ ու տաք հնոցէն ուր...

Ճ Ի Ի Ա Ղ Մ Ը

Մի՛ փափըսաք, ծի՛ խօսիք,
Գիտե՛մ ինչ որ պիտ'ըսէք.
Զի խօսելով, կրնաք քանդել
Այն հըճայքը որ պիտի խոնարհեցնէ վերջապէս
Անպարտելի՛ն, անզրդուելի՛ն խորհուրդով:
Դեռ ան զըլուխ կը ցըցէ զժողովին ահեղ ուժին դէձ:

Ճ Ի Ի Ա Ղ Մ Ը

Պատուէ՛ քօղը...

Ո Ի Ր Ի Շ Ճ Ի Ի Ա Ղ Մ Ը

Պատուած է...

Պ Ա Ր

Տժգոյն աստղերն առաւօտեան կը փայլին
Անտանելի թշուառութեա՛ն ձը վըրայ:
Կը նըլաղի՛ս, Տիտան հըզօր, կ'արհամարհենք քեզ
Ճաղրանքով,
Կը պարծենա՞ս դեռ այն պայծառ գիտութեամբ
Զոր դուն ծարղուն յայտնեցիր,
Եւ որ անո՛ր ձէջ այն ատեն արծարծեց
Ծարաւ ձը զոր կորընչելի ջուրերով
Կարելի չէ յագեցնել,
Ծարաւ ձը բուռն ու տենդոտ,
Յոյսի, սիրոյ, տարակոյսի, բաղձանքի,
Որ զինք կ'այլէ յաւիտեան:
Մէկը եկաւ, արժանիքի տէր ազնիւ,
Արիւնարբու երկրին վըրայ ժպտելով.
Իր խօսքերը իր ծաղէն վերջ ապրեցան
Ու խաճեցին, թոյնի ձը պէս ազդեցիկ,

Ճշմարտութիւնն, անդորրութիւնն ու գութը:
Տեսէ՛ք, հեռո՛ւն, հորիզոնին շուրջն անեղր,
Այն բազմամարդ քաղաքները որոնք վե՛ր
Պայծառ օդին ձէջ ծուխ ու ծուխ կը ժայթքեն:
Լըսեցէ՛ք սա՛ ծի՛չն յուսահատ.
Իր քաղցր ու հեղ ողին է,
Որ կ'ողբայ իր հըրահը հաւատքին վրայ, ու
տեսէ՛ք,
Բոցերն հիճա նըլաղ են ու զըրեթէ
Փոսուռայի լաճըրի ձը վերածուած.
Վերապրողներն՝ սոսկումով՝ ծախիրներուն շուրջ
կուգան:

Հրճուա՛նք, հրճուա՛նք, հրճուա՛նք.
Անցեալ դարե՛րը քու վըրայ կը շեղջըլին, կը յիշեն
քե՛զ բոլորն ալ,
Բայց ապագան խաւար է, իսկ ներկան ալ՝ սրբի-
ւըւած,
Բարձի ձը պէս փուշերու, զլխուլ հաճար այդ ան-
քուն:

Կ Ի Ս Ա Պ Ա Ր Ա.

Արիւնային օրհասի շիթեր է որ կը հոսին
Անոր ճերծակ ու սարսըռուն ճակատէն:
Քիչ ձը հանգիստ տըէ՛ք իրեն դուք հիճա.
Տեսէ՛ք ազգ ձը հճայաթափ,
Որ կը յառնէ աւերուծէ, լոյսի պէս.
Պետութիւնը՝ ճշմարտութեան ձօնուած է,
Որուն ընկերն՝ ազատութիւնն՝ յառա՛ջ դանի կը
վարէ:

Լեզէտն ձը եղբայրներու ճիւղեալ
Զորոնք Սէրը իրեն զաւակ կը կոչէ...

Կ Ի Ս Ա Պ Ա Ր Բ.

Ուրիշի ձը զաւակներն են...
Տե՛ս ազգակիցն ի՛նչպէս ի՛ր ազգակիցը կը սպաննէ.
Այգեկութքի ժամն է ձեղքի եւ ծաղուան.
Արիւնն՝ որպէս նոր գինի՝ կը պղպըջայ անոնց ձէջ,
Մինչեւ որ դայ վըհատութիւնն ու խեղդէ
Այս ծարանջող աշխարհը զոր կը շահին
Բռնակալներն, ըստրուկներն:

(Բոլոր ձիւղները կ'անհեռութեամբ,
բաց ի մեկեկ):

Ի՞՞նչ.— Ո՛վ քոյր, լըսէ՛, ի՛նչ հճծին ձը, ցած
եւ սակայն ահաւոր,

Անտանձօրէն կը պատառէ սիրաբար ծիտանին,
Մըրրիկներուն պէս որոնք ծովուն կուրծքը կը
պատռեն,

Ու ցածաքի գագաններն որջերնուն ձէջ կը լընեն
Անոր հեծքը ողբաձայն:

Կրնա՞ս զիտել ծիտանին տանջըւիլը դեւերէն:

ՊԱՆԹԷԱ.— Աւա՛ղ, երկիցըս նաչեցայ, բայց այլ
եւքս չեմ ուզեր:

ԻՕՆԷ.— Եւ ի՞նչ էր որ դուն տեսար:

ՊԱՆԹԷԱ.— Տեսարան ճը ողբալի:

Երիտասարդ ճ'համբերատար նայուածքով,

Խաչափայտի՛ ճը գտնուած:

ԻՕՆԷ.— Եւ չեաո՞յ:

ՊԱՆԹԷԱ.— Երկինքն, ու վարն՝ աշխարհ,
Մեռած ճարդոց խիտ բաղձութեամբ ճ'էր լեցուած.
Զարհուրելի՛ բոլորն ալ, ճարդոց ձեռքով կատար-
ուած,

Եւ սճանք ալ կարծես թէ, ճարդոց սիրտի՛ն գործն
էին.

Որովհետեւ ճարդիկ զանգաղ կը սպաննուէին
Ժըպլաններով ու նաեւ նայուածքներով ալ խոժոռ:
Յետոյ ուրիշ տեսարաններ — որոնք պատմել կամ
ապրիլ

Կարի՛ տըգեղ պիտ'ըլլար — անցան աչքիս առջեւէն:
Վատթարագոյն սարսափներ չըփորձենք ա՛լ նա-
չելով.

Այս հեծքերը բաւական են իբրեւ վիշտ:

ՃԻԻԱՂ.— Խորհրդանի՛շ ճը, նայէ՛. անոնք որ
խիտ անարդար

Տաւապանքներ կը կըրեն, արհամարհանք ու ջըլ-
թայ, ճարդոց սիրոյն, լոկ իրե՛նց

Եւ թէ անո՛նց գըլխուն վրայ

Բիւրապատիկ տաժանք է որ կը դիզեն:

ՊՐՈՄ.— Հանդարտեցո՛ւր անձկութիւնն այդ բո-
ցաւառ նայուածքիդ.

Գոցէ՛ շրթունքըդ աժգոյն. թող փուշերէ վիրաւոր
Ճակտեղ արիւն չըհոսի. արցունքներո՛ւդ կը
խառնուի:

Հաստատէ՛, ո՛հ, հաստատէ՛, խաղաղութեան, ճահ-
ուան ձէջ, այդ աչքերըդ յոգնատանջ,

Որ տազնապներդ օրհասի՛ խաչափայտը չըցնցեն,
Գունատ ճատերդ չ'իտղան ճակարդացած արեանդ
հետ:

Ո՞վ Ահաբի՛, պիտի չըտած քու անունդ

Որ անէծք ճը դարձած է: Կը տեսնե՞ս, կը
տեսնե՞մ,

Իճաստունն ու հեղածիտն, ազնւատենչն եւ արդարն,
Որոնք կ'ատուին ըստրուկներէդ, վասն զի քե՛զ
նըճան են.

Ոճանք իրենց սիրած տունէն վատ սուտերով վը-
տարուած,

—Տուն գոր շատ վաղ ընտրած են, եւ շատ ալ ո՛ւշ
ողբացած,—

Ինչպէս ինձեր գըղտկազուխ, որ կը կառչին հա-
լածական եղիկիկն,

Ոճանք կըցուած՝ դիակներու, խուցերու ձէջ վա-
տառովջ,

Իսկ ուրիշներ — աճբոխին գո՛ւն խնդո՞ւքն է որ կը
լըսե՞մ,—

Յիցը հանուած խարոյկին վրայ յաճարալառ: Կայս-
րութիւններ զօրաւոր,

Ու քիս առջեւ կը ծըփան—արճատախիկ կզղիներ—
Որոնց տըղաքն՝ հասարակաց արեան ձէջ են շա-
ղախուած,

Իրենց այրող տուներուն բոցեղ լոյսին ձէջ կարծիր:

ՃԻԻԱՂ.— Կրնաս արիւն ու հուր տեսնել, կրնաս
լըսել հծծիւններ,

Բայց դեռ գալիք, չըտեսնըւած ու չըլըսուած, աւելի
գէշ բաներ կան:

ՊՐՈՄ.— Աւելի՞ գէշ...

ՃԻԻԱՂ.— Աճէն անձի սիրտին ձէջ, կը վերապրի
սարսափը,

Հոն լեցուցած վիհէն վերջ. աճենէն բարձր ան-
ձերն իսկ

Կը վախնան այն բաներէն՝ որոնց ճասին հաւատալ
Թէ ճշմարի՛տ են, իրենց՝ արհամարհանք պիտ'առ-
թէր:

Սովորութիւն ու կեդիք, ճարդոց ճիտքը ալլազան
Պաշտութեան — այժմ հինցա՛ծ — կը դարձընեն
տաճարներ.

Չեն յանդըզնիր ճարդկութեան օգտին բարիք յո-
րինել,

Սակայն նաեւ չեն զիտեր թէ նոյն իսկ չեն յան-
դըզնիր:

Բարիները ուժ չունին, աճուլ արցունք կը թափեն.
Ուժեղները բարի չեն—իրենց պակասն յոռեգոյն...—

Իճաստունը սէր չունի. իսկ անոնք որ կը սիրեն,
իճաստութեան կարօտ են...

Ու լաւագոյն բաներն այսպէս կը շրփոթուին չարին
Հետ...

Շատեր հըզօր, հարստ են. կ'ուզեն արդար ալ
Ըլալ.

Բայց հակառակ որ կ'ապրին տառապակոծ ճարդոց
ճէջ,

Կարծես բան ծը չեն ըզգար, ու չեն զիտեր ինչ
կ'ընեն:

ՊՐՈՄ.— Խօսքերդ ամալ ծ'են թեւ ունեցող օճերու.
Բայց կը խըղճամ անոնց վրայ, զոր այլ խօսքերն
չեն տանջեր:

ՃԻՒԵՂ.— Կը խըղճա՞ս, ա'լ չեմ խօսիր:
(Կ'աներեւութաւնայ:)

ՊՐՈՄ.— Եզո՛ւկ, եղո՛ւկ, ցա՛ւ, ցա՛ւ, ծի՛շտ ցաւ,
յաւխտեա՛ն:

Կը գոցեմ իմ անարցո՛ւնք աչքերս, սակայն աւելի՛
յստակօրէն կը տեսնեմ

Քու գործքերդ, ցաւերէ՛ լուսաւորուած ձիւթիս
ճէջ:

Ո՛վ նըրածիտ բռնակալ. դաճբանին ճէջն է հան-
գիստն:

Հանգիստն ամէն ինչ կը ծածկէ որ բարի է, գե-
ղեցիկ.

Աստուած ծ'եմ ես եւ սակայն չեմ կարող գայն հոն
գանել,

Ոչ ալ պիտի փնտռէի, զի — թէպէտեւ կը սարսա-
փիմ վըրէժէդ—

Պարտութիւնդ է ասիկա, ո՛վ կատաղի թաղաւոր,
ամենեւի՛ն յաղթութիւն.

Տեսարաններն որոնցմով կը չարչարեա զիս. հոգոյս
նոր ուժ կուտան, ծինչեւ որ հասնի ժամը երբ ա-

նոնք
Պիտի չըլլան տիպարներն այն բաներուն որոնք
կան:

ՊԱՆԹԷԱ.— Աւա՛ղ, ուրիշ ի՞նչ տեսար:
ՊՐՈՄ.— Երկու ցաւ կայ, խօսիլ տեսնել.

Խընայէ՛ զիս ատոնց ճէկէն:
Անուններ կան, նըւիրական կարգախօսներ Բընու-

թեան

Տոհմագրութեան ճէջ պերճօրէն պանծացուած.
Անոնց շուլջը խճրէկցան ազդերը եւ ծիւծայն՝

Ճշմարտութիւն, Աղատութիւն, Մէ՛ր գոչեցին:

Յանկարծ անոնց ճէջ ինկաւ շրփոթութիւն եր-
կինքէն,

Ու պայքարն էր ըսկրստ, նաեւ կեղծիքն ու եր-
կիւղ.

Քընակաւներ խուժեցին եւ աւարը բաժնեցին.
Այս էր ըստուերն ճշմարտութեան զոր տեսայ:

ԵՐԿԻՐԸ, — Որդի՛, տանջանքդ ըզգացի, խառն
հրճուանքովն այն զոր ցաւն

Ու սրբութիւնը կ'առնէ: Խրախուսելու հաճար
քեզ,

Հրաճայեցի որ վեր դան, այն նուրբ, աղուոր ոգի-
նէրն.

Որոնց տուններն՝ ճարդոց ձիւթին անձաւներն են
խաւարչտին,

Որոնք անոր աշխարհապատ ձթնոլորտին ճէջ
կ'ապրին,

— Ճիշտ ինչպէս որ թռչունները կը թռածեն հո-
վին ճէջ,—

Եւ հայելի ծ'ըլլար կարծես, այլ ցայգային լոյսի
ճարգն,

Անոնք այնտեղ կը նշմարեն ապագան:
Երանի՛ թէ ըստփանքի խօսքեր անոնք քեզ բերեն:

ՊԱՆԹԷԱ. — Տե՛ս, քոյր, ինչպէ՛ս ոգիներու խուճը
ճ'այնտեղ

Կը խըճըլի, որպէս ամպի ծուէններ օդին ճէջ
գարնային

Ու կապուտը կը լեցնէ:

ԻՅՆԷ. — Նայէ՛, նորե՛ր ալ կուգան:
— Աղբերածին գոլորշիներ երբ քածիններն հան-

դարա են—

Որոնք ցրուած շարքերով կը ճագրլցին վիհն
ի վեր:

Մըտիկ ըրէ՛. շոճ'ներուն նըւա՞ցն է,
Լի՛ճն է, թէ ոչ ջրվէժն է:

ՊԱՐ ՈՓԻՆԵՐ ՈՒ

Անյիշատակ դարուց ի վեր ճենք փափուկ
Առաջնորդներն ու պաշտպաններն ենք եղած

Երկնից կողմէ կեդրեւած ծաղկանացու ճարդկու-
թեան.

Եւ ճենք ճարդոց խորհուրդի ձթնոլորտը կը շնչենք,
Առանց հիւանդ ըլլալու.

Թէ ճիգապատ ան ըլլայ, կամ թէ խոնաւ, եւ կամ
գորշ,
— Փոթորկացեղոյ օրունան ճը պէս,
Որուն վըրայ ճեռնող շողեր կ'ընթանան,—
Եւ կամ ըլլայ լուսափայլ, ինչպէս անամպ երկինքին
Ու ջուրերուն ճիջեւ անսիւք, ի՛նչ որ կայ,
Լուռ, լուսանցիկ եւ անդորր,
Ինչպէս օդին ճէջ թռչուններն,
Ինչպէս ձուկերն ալեաց ճէջ,
Ինչպէս նոյն իսկ ճարդուն ճիտքին խորհուրդներն
Որ դամբանէն կ'ալեծըփին դէպ ի վեր,—
Այնտեղ է որ ճեր սրջն հեղուկ կը շինենք,
Ճամբորդելով, ամպերու պէս անկաշկանդ,
Այդ տարրին ճէջ անասճան,
Եւ այն տեղէն կը բերենք Գուշակութի՛ւնը որուն
Դուն ըսկիզբն ու վախճանն ես:

Ի Օ Ն Է

Ուրիշներ ալ դեռ կուգան, ճէկիկ ճէկիկ, եւ իրենց
Ծուրջի օղը կը շողայ, ինչպէս օղը աստղի ճ'շուրջ:

Ա . Ո Գ Ի

Մարտափողի հնչումին
Վըրայ թառած, հոս սուրացի, արագ արագ, խո-
ւարին ճէջ վերամբարձ:
Հինցած, ճաշած հաւաքներու փոշիէն,
Բըռնակալին բըղբկալեւած դրօշակէն,
Ծուրջս հաւաքուած, դէպ ի յառաջ ընթացող
Աղաղակներ կային անթիւ, խառնիխուռն,
— Ազատութի՛ւն, Բո՛յս, Յաղթութի՛ւն, Մա՛հ —
ճինչեւ

Անոնք օդի՛ն ճէջ ցնդեցան:
Միակ ճայն ճը, վարը, վերը, ամէն կողմ,
Կ'ալեծըփէր, եւ ան՝ Սիրոյ հողին էր:
Ան յոյսն էր եւ գուշակութի՛ւնն էր որուն
Դուն ըսկիզբն ու վախճանն ես:

Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ Ո Գ Ի

Միածանի կամար ճը անշարժօրէն կանգնած էր
Վարն օրօրուող ծովուն վրայ:
Եւ յաղթական փոթորիկը կը սուրար,
Ըշխարհակալ ճ'ըլար կարծես, արագաշարժ ու
Հըսարտ,

Բազում գերի բըռնուած ամպոց ճէջէն—սեւ, անձեւ,
Փութկո՛տ ամբոխ — ամե՛նքն ալ՝ կայծակներէն
ճ'եղբըւած:

Ես լըսեցի խըռպոտ խնդուքն սրտոճան.
Յարդի շիւղի պէս ցրուեցան ամենագոր տորճիղներ,
Մահուան դըժո՛խք ճը սըփուելով ջուրերուն վրայ
Ըսպիտակ:

Ու կայծակէն պատառուած
Մեծ նաւու ճը վրայ ելայ,
Եւ դէպ աչտեղ սուրացի հառաչով ճէկուն որ
Իր թշնամուոյն տըւալ լա՛ստն, ինք ցատկեց ջուրն
ու ճեռաւ:

Ե Ր Ր Ո Ր Դ Ո Գ Ի

Իմաստունի ճ'անկողնոյն քով ես նըստայ,
Մինչ իր կարծիք լամբարը դեռ կը վառէր,
Այն գիրքին ճօտ որճէ սընունդն էր առած.
Ու երազ ճը, փետուրներով բոցեղէն,
Թեւխըփելով անոր բարձին քով եկաւ.
Ես ճանչցայ զայն. էր ճիւղնո՛յնն
Որ ատենօք արճարճած էր
Գութը, պերճ խօսքն ու ցաւը,
Եւ աշխարհ ալ պահ ճը, վարն,
Անոր ցոլքը կըրած էր, եւ անով փայլն իր կաղճած:
Տորդիլ ճը պէս, զիս հոս բերաւ ան կարծես,
Կայծակ ոտքն էր Բաղճանքի:
Պէտք է որ ետ ղրկե՛մ դարձեալ զայն վաղուընէ
Իսկ առաջ.

Ապա թէ ոչ իմաստունը ցաւով պիտի արթննայ:

Չ Ո Ր Ր Ո Ր Դ Ո Գ Ի

Բանաստեղծի՛ ճը շուրթին վրայ քընացայ
Երագելով, սիրահարի ճը նըճան,
Որ կը բըռնէ ճնչառութեան իր ճայնն իսկ,
Եւ ճարդկային երանութեանց ետեւէն ո՛չ կը վազէ,
ո՛չ ալ զանոնք կը զանէ.
Իր սընունդն է՝ եթերային համբոյրներն
Ձեւերու որ կը յաճախեն խորհուրդի
Անպատաներն: Ան կը ղիտէ, արշալոյսէն ճինչ
դիշեր,
Արեւը որ, լըճակին ճէջ ցոլացիկ՝
Բաղեղներուն խարտիշագեղ ճեղունքը կ'ոսկեզօծէ,
Ո՛չ փոյթ կ'ընէ, ո՛չ կը տեսնէ թէ ի՛նչ են.
Բայց անոնցմով ան կարող է ըստեղծել

Ձեւեր՝ ապրող ճարդերէն ալ իրական,
Դիեցիկնէ՛ր անճաշութեան...
Ասոնդձէ՛ ճին զիս արթնցուց,
Եւ փութացի քեզ օգնել:

Ի Օ Ն Է

Ձե՞ս տեսներ զուն երկու ձեւեր որոնք կուգան, ա-
րեւելքէն, արեւմուտքէն,
Ինչպէս երկու տատրակներ դէպ ի բոյնը սիրական,
Աճէն աեղ կեանք սփռող օդին զիեցիկներ երկուոր-
եակ,
Որոնք արագ, անաղծուկ թեւերով վար կը սահին
Բթնոլորտէն: Ու լըսէ՛, քաղցր ու տրտուծ երգն
անոնց,
Վըհատութի՛ւնն է, սիրո՛յ հետ խառնըւած, եւ յե-
տոյ, տարրալուծուած՝ ձայնի ձէջ:

ՊԱՆԹԷԱ.— Կրնա՞ս խօսիլ զուն, քո՛յր իմ. բառերս
աճբողջ կը խեղդուին:
ԻՕՆԷ.— Անոնց գեղն ինձ ձայն կուտայ: Տե՛ս թէ
ինչպէս կը ծրփան,
Իրենց նեցուկ թեւերով որ երկինքի գոյնն ունին,
Նարնջագոյն և կապույտ, ու ծաթ օսկի կը դառնան:
Անոնց փափուկ ժըպիտներն՝ նըման աստղի ճը հու-
րին՝ օդը կ'ընեն լուսաւոր:

Պ Ա Ր Ո Գ Ի Ն Ե Ր Ո Ի

Սիրոյ ձեւը տեսա՞ծ ես:

Հ Ի Ն Գ Ե Ր Ո Ր Դ Ո Գ Ի

Խնչ ընդարձակ երկիրներու վերայէն
Կը սուրայի աճպի ճը պէս փութածե՞ծ. որ կը ճախ-
րէ ամայութեանց ձէջ օդին,
Մտրակ ճը իրբեւ կատար ունեցող այդ ձեւն ան-
ցաւ սուրալով, կայծակնահիւս թեւերով,
Իր ամբոստեայ ծածերէն կեանքի վըժիտ հըրճ.
ուանքն իր շուրջ սփռելով,
Անոր քայլերն՝ աշխարհ լոյսով կ'սալարկէին.
Սակայն ձիւն էս կ'անցնէի, ա՛լ ծարելու վըրայ էր,
Եւ աւերումն անյատակ, ետեւէն կլա՛փն էր բացած.
Իմաստուններ ձեծաձեծ, յիմարութեան ձէջ կապ-
ուած,
Ազգասէրներ զլիստուած, ու պարճաններ դալկա-
հար որ կ'ձեռնէին անտրտունջ,

Կը շողային ծաթին ձէջ: Թափառեցայ ճինչեւ որ՝
գո՛ւն, ո՛վ արքայ արածութեան,
Ժըպլիտովը՝ անճուա՞ց զըւարթութեան փոխեցի՞ր
ամենէն գէշ տեսածս իսկ:

Վ Ե Յ Ե Ր Ո Ր Դ Ո Գ Ի

Աւերուծը փափուկ բան ճէ, ո՛հ քո՛յր իմ.
Ան չի քայլեր երկրին վըրայ, ոչ ալ օդին ձէջ ծրփար,
Այլ ըսպանիչ բայլելով կը կոխոտէ, եւ անձայն
Կը հովահըէ թեւո՞ք իր՝
Կնքոյշ յոյսերն այն բոլոր, զոր պնուագոյն էակ-
ներն սիրտերնուն ձէջ կը կըլեն,
Եւ ըսփոփուած՝ հանդիստով ճը խաբուսիկ,
Հովահարիչ փետուրներէ երկնային,
Ի անոր փափուկ ու ճշտագրաւ ոտքերուն նըւագա-
ստեղծ շարժումէն,
Եթերային հըծուանքի տեսիլքներէ կը տարուին,
Եւ հը՛շը Սէ՛ր կը կոչեն,
Ու կ'արթնան, եւ ցաւի ըստուերն է որ կը գտնեն,
Ինչպէս ան որ՝ ձենք ներկայիս կ'ողջունենք:

Պ Ա Ր

Թէեւ աւերն այժմ ըստուե՛րն է Սիրոյ,
Եւ քանդելով անոր հետքէն կ'ընթանայ,
Մահուան ճերմակ նըժոյզին վրայ թեւաւոր,
Որձէ կարող չէ խոյս տալ ամենէն շուտ վա-
զողն իսկ,

Որ ամէն ինչ կը կոխոտէ, ծաղիկ, խոտ,
Մարդ, անասուն, արգելի, աղուորն,
Աճպրոպի ճը պէս օղասլաց,
Պիտի կեցնե՛ս զուն ձիււորն այդ ճըռայլ,
Ձըխոցուելով անդամներէդ կամ սիրտէդ:
ՊՐՈՄ.— Ինչպէ՞ս զիտէք, Ոգինե՛ր, թէ այդ պիտի
պատահի:

Պ Ա Ր

Մթնոլորտին ձէջ կը շնչենք
Բողբոջներու պէս որոնք՝ երբ ձիւն ու բուք հե-
ռանն՝
Կը կարճըրին՝ վարը աճող Գարունէն,
Որուն ձեղճիկ զեփուներն, կը շարժեն պտե՛րն
հինաւուրց,
Ու կը զիտնան թափառի՛կ հովիւներն ալ թէ ծօռ է

Սըրափուշին ծաղկուճը:

Իճաստութիւն, Արդարութիւն, Խաղաղութիւն, նաեւ
Սէր՝

Երբ աճելու համար պայքար կը ծրդեն,

Մեղ համար ա՛յն են ինչ որ են գեփիւռներն՝

Հովիւներուն ծանկատի, — զուշակութիւնը որուն՝
Դուն ըսկիզբն ու վախճանն ես:

ԻՕՆԷ.— Ոգիներն ո՞ւր չընցին:

ՊԱՆԹԷԱ.— Ըզգայութիւն ծաննցծէ սոսկ կը
ճընայ,

Որ նըման է նըւագին անննայաղթ զօրութեան,

Երբ ներշնչեալ ձայնն ու տուիղն կը հիւծին,

Դեռ չըլըռած պատասխաններն՝ որոնք խոր,

Լաբիրինթոս հոգւոյն ձէջ, զերդ արձագանդներ

Քարայրներու ձէջ երկար, կը թաւային կ'ողորուն:

ՊՐՈՄ.— Ի՛նչ գեղեցիկ են այս ձեւերն օղածին.

Եւ սակայն զո՛ւր ինձ կը թըլի աճէն յոյս

Բաց ի սէրէն... Էւ դուն հեռո՛ւ ես, Ասիա՛,

Դուն որ երբ իճ էութիւնըս կը զեղուր,

Ոսկի բաժակ ծ'էրի փայլուն գինիի,

Որ ալլապէս պիտի թափէր փոշիին ձէջ ծարաւ:

Հիճա լուռ է աճէն ինչ. աւա՛ղ, ո՛րքան ծանրօրէն

Այս առաւօտն անզորիկ սիրտիս վըրայ կը ճնշէ.

Թէ երազ իսկ տեսնէի, ցաւով նիրհել կրնայի,

Եթէ քունն ինձ չըլլար յաւէտ արդիււած:

Յօժարակաճ պիտ ըլլայի այն ինչ որ իճ ճակատա-
գի՛րս է ըլլալ,

Տառապակոճ ճարդկութեան զօրութիւնն ու փրկիչը,

Կաճ ընկուզիլ իրերու ըսկզբնական վիճին ձէջ:

Ոչ օրհաս կայ ինձ համար, ոչ ալ սփոփանք ճը-
նացած,

Երկիրը զիս ճըլսիթարել չէ կարող, ոչ ալ երկինք
կրնայ այլ եւս զիս տանջել:

ՊԱՆԹԷԱ.— Մոռցա՞ճ ես դուն՝ ան որ քեզ ծօռ
կը հսկէ

Յուրս ու խաւար զիշերով, ու երբեք չի՛ քննանար

Մինչեւ որ շուքն հոգիիդ չըսփոռւի իր վըրայ:

ՊՐՈՄ.— Բաց ի սէրէն՝ զուր է աճէն յո՛յս, ըսի
ես: Կը սիրես դուն...

ՊԱՆԹԷԱ.— Խորունկ կերպով, արդարեւ: Արեւել-

եան աստղն հիճա, սակայն. ճերձակ կ'երեւայ,

Եւ Ասիա կը սպասէ, հեռո՛ւն, հովտին ձէջ ձնդկաց,

Իր տխրալից աքսո՛րին վայրը, որ ծինչ ասեղօք

Այս անգունդին ողջ ժայռուտ, աճայի էր Է սառած,

Արդ պճ՛նըւաճ է ծաղկներով ու բոյսերով գե-
ղեցիկ,

Եւ յաճախուած բաղցրալո՛ւր երգերով ու ձայներով,

Որ կը հոսին անառններուն ու ջուրերուն ձէջ՝ անոր

Այլափոխիչ ներկայութեան եթերէն,

Որ առանց քեզ պիտի ցնդէր, եթէ չըլլար բու ե-
թերիդ խառնըւած:

Մընաս բարեա՛ւ:

ՇԷՒԻ

Թարգմ. ՅԱԿՈԲ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

Վ Ե Ր Զ Ա . Ա Ր Ա Ր Ի Ն